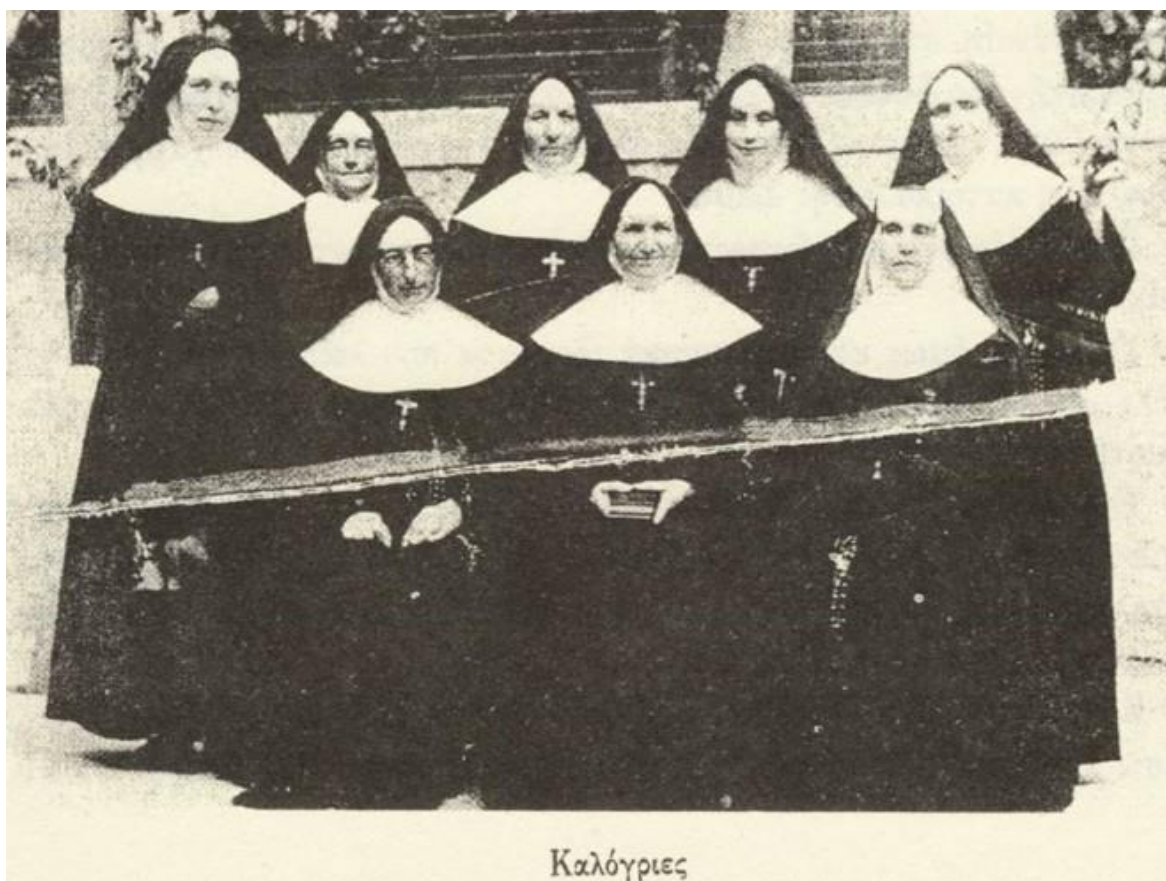

Γαλλική σχολή καλογραιών Saint Joseph,
παράρτημα Σάμου. Νοσταλγική αναπόληση
στα βήματα του χρόνου

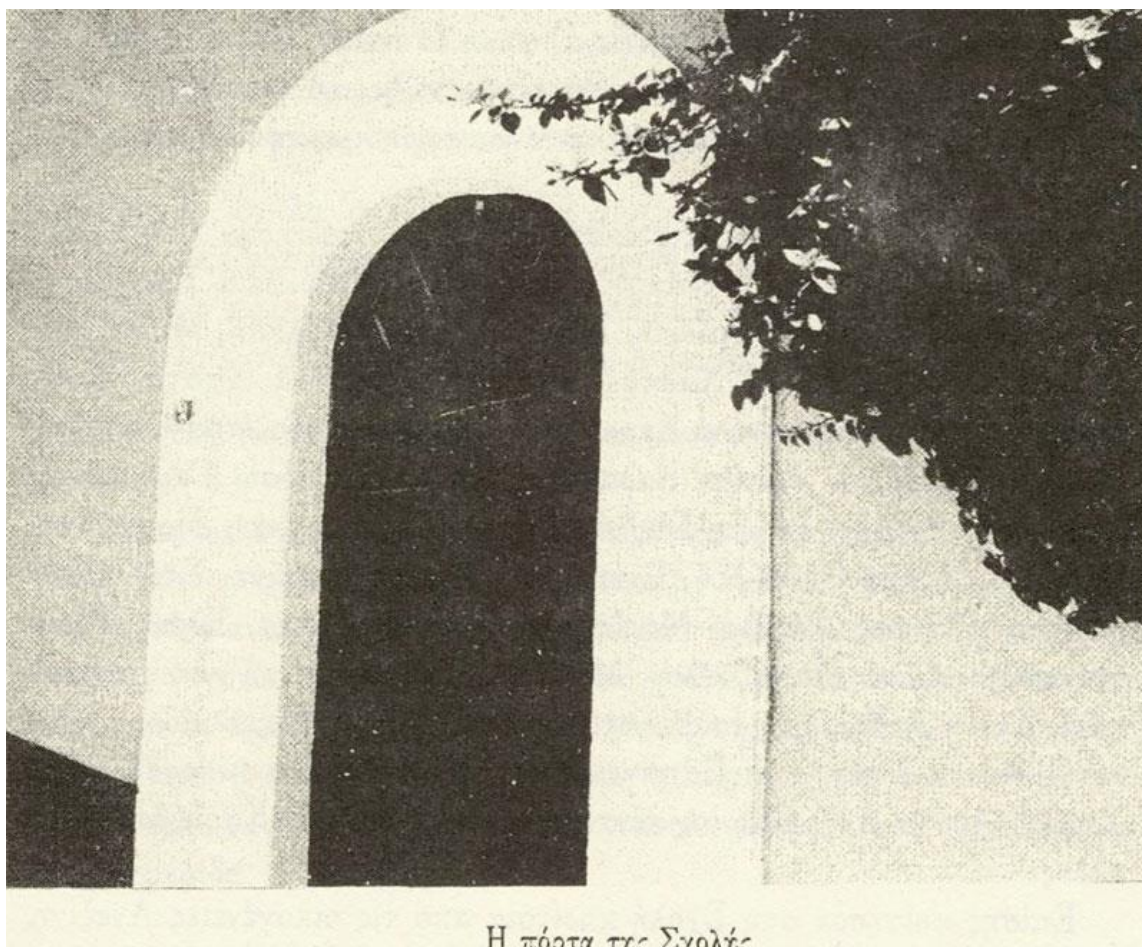
(Γράφει ο Θ. Δ. Σαρρηγιάννης.

Το κείμενο για τη Γαλλική σχολή καλογραιών *Saint Joseph*, αποτελείται από αποσπάσματα των πρακτικών του συνεδρίου «*Η ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΣΑΜΟΥ: ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ*»)

Υπάρχουν πνευματικά ιδρύματα που λείπουν πια από την πόλη μας. Τα διασώζει ευτυχώς η μνήμη των παλαιότερων. Ένα από αυτά είναι η Γαλλική Σχολή **Saint Joseph**. Επί σειρά δεκαετιών αποτελούσε ένα αληθινό κόσμημα για το νησί μας. Οι αδελφές της Σχολής καθώς και το προσωπικό της επιτελούσαν έργο εκπαιδευτικό, πολιτιστικό και συνάμα κοινωνικό.

Κοντά στον Άγιο Νικόλαο, εκεί όπου βρίσκεται σήμερα η Νομαρχία, πίσω από το ΚΑΠΗ στην οδό Άρεως 2 και Μανώλη

Καλομοίρη, συναντάμε ένα επιβλητικό κτίριο, που περικλείει μνήμες και πλούσια ιστορία ζωής.

Η πόρτα της Σχολής

Το παράρτημα Σάμου της Σχολής Saint Joseph άρχισε να λειτουργεί στις **19 Μαρτίου 1901**. Από τότε διαγράφεται μια πορεία πολλών δεκαετιών που άφησε ανεξίτηλα ίχνη. Η Σχολή δεχόταν παιδιά από την πόλη της Σάμου, από άλλες περιοχές του νησιού, από άλλα νησιά και από την Αθήνα.

Οι γονείς που εμπιστεύονταν τα παιδιά τους στη Σχολή είχαν ως κύριο μέλημά τους να τους δοθεί εκπαιδευτική αγωγή που δεν θα αφορούσε αποκλειστικά στην εκμάθηση της γαλλικής γλώσσας αλλά και στις αρχές εκείνες που καταξιώνουν τον άνθρωπο μέσα στην κοινωνία.

Οι μαθητές ήταν χωρισμένοι σε διάφορες ομάδες:

- Οικότροφες κοπέλες που διδάσκονταν μόνο μαθήματα της Σχολής, όπως γαλλικά, πιάνο, εργόχειρο, κοπτική-ραπτική και οικοκυρικά.

- Οικότροφες μαθήτριες που όμως φοιτούσαν σε δημόσια σχολεία της πόλης.

- Εξωτερικοί μαθητές-μαθήτριες που διδάσκονταν επιλεκτικά τη γαλλική γλώσσα ή πιάνο. Αρκετές ήταν οι μαθήτριες που έπαιρναν μαθήματα εργόχειρου και ραπτικής.

Το περιβάλλον της Σχολής ήταν γαλήνιο και ευχάριστο. Πολλοί ήταν εκείνοι που αποφοιτούσαν με ένα Certificat. Γάλλοι καθηγητές έρχονταν στη Σάμο για τις εξετάσεις. Μερικοί συνέχιζαν για ανώτερες γαλλικές σπουδές και για να πάρουν ένα ανώτερο δίπλωμα. Προπολεμικά, πολλά παιδιά φοιτούσαν στη Σχολή παρακολουθώντας εκεί μαθήματα Δημοτικού και Γυμνασίου. Εθεωρείτο μάλιστα τιμητικό να έχει φοιτήσει κανείς στις Καλόγριες και να έχει αποφοιτήσει από τη Σχολή Saint Joseph Σάμου.

Εξάλλου εκτός από τη γαλλική γλώσσα, τη μουσική, το πιάνο, οι μαθητές εξ απαλών ονύχων μεγάλωναν σε ένα κλίμα διακριτικότητας, σε ένα πνεύμα λεπτότητας και καλού γούστου. Μάθαιναν να αγαπούν το απλό, το λιτό, το απέριπτο. Αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν η εκλέπτυνση του χαρακτήρα, η ψυχική καλλιέργεια, ο πλούτος των αισθημάτων.

Ας ταξιδέψουμε νοερά στα βήματα του χρόνου και ας παρακολουθήσουμε το πρόγραμμα των οικοτρόφων μαθητριών μια μέρα στις Καλόγριες.

- Ώρα 7 το πρωί. Το ξυπνητήρι χαλούσε τις οικοτρόφες στα πρωινά τους καθήκοντα: στρώσιμο του κρεβατιού, ατομική καθαριότητα, τακτοποίηση, ντύσιμο.

- Στις 7.30 κατέβαιναν με τάξη στην τραπεζαρία και έκαναν προσευχή. Κάθε παιδί έβγαζε από το δικό του συρταράκι το δικό του ποτήρι και τα δικά του μαχαιροπίρουνα και έπαιρνε ένα καλό πρωινό. Κατόπιν οι οικοτρόφες, που φοιτούσαν στο Γυμνάσιο, έφευγαν για το σχολείο τους.

- Από τις 8 το πρωί άρχιζε το πρόγραμμα για τις εσωτερικές που φοιτούσαν στη Σχολή Saint Joseph. Κάθε μαθήτρια είχε διαφορετικές ασχολίες, ανάλογα με το πρόγραμμα της ημέρας. Άλλες μελετούσαν στο κοινό αναγνωστήριο, άλλες ασχολούνταν με οικοκυρικά και άλλες παρακολουθούσαν μαθήματα γαλλικών, που άρχιζαν από τις 9 το πρωί και διαρκούσαν ως τις 12 το μεσημέρι.

- Το δώρο 12 με 2 ήταν η ελεύθερη απασχόληση για τις οικοτρόφες. Κεντούσαν, έπαιζαν επιτραπέζια παιχνίδια, βοηθούσαν στην κουζίνα, έστρωναν το τραπέζι, ετοιμάζαν το γλύκισμα της ημέρας με τη βοήθεια πάντα μιας αδελφής.

- Στις 2 επέστρεφαν οι κοπέλες που φοιτούσαν σε σχολεία της πόλης και έτρωγαν όλες μαζί από τις 2 μέχρι τις 3. Στη Σχολή μαγείρευαν πολύ ωραία ελληνικά φαγητά ως επί το πλείστον. Υπήρχε μια ποικιλία στο φαγητό. Οι γεύσεις, μερικές φορές, ήταν πρωτόγνωρες για τα κορίτσια. Το μενού ήταν μελετημένο. Φρόντιζαν ώστε οι κοπέλες, που ήταν πάνω στην ανάπτυξη τους, να τρέφονται κανονικά, να μην τους λείπει τίποτα, χωρίς όμως περιττές πολυτέλειες. Όλα ήταν νοικοκυρεμένα. Τις Κυριακές, κυρίως, ετοιμάζαν και γλυκίσματα.

- Στις 3 άρχιζαν τα απογευματινά μαθήματα μέχρι τις 7. Τα μαθήματα αυτά διδάσκονταν μαθήτριες και μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες.

- Στις 4.30 το απόγευμα το καμπανάκι χαλούσε τις οικοτρόφες για διάλειμμα μισής ώρας. Πολλές φορές έπαιζαν στην εσωτερική αυλή.

- Στις 5 οι οικοτρόφες που δεν είχαν να παρακολουθήσουν μαθήματα επανέρχονταν στην αίθουσα μελέτης. Με απόλυτη ησυχία, υπό την επίβλεψη μιας μοναχής, ολοκληρωνόταν η

προετοιμασία των μαθημάτων της επομένης ημέρας στις 7.30 το βράδυ. Ακολουθούσε το δείπνο και εν συνεχεία διάλειμμα ως τις 9.

- Τα βραδινά αυτά διαλείμματα ήταν κυρίως ψυχαγωγικά και πολιτιστικά. Πολλές φορές παρακολουθούσαν κινηματογραφικές ταινίες. Αν δεν προβαλλόταν ταινία, συζητούσαν, έπαιζαν ή οι πιο μελετηρές διάβαζαν.

- Στις 9.30 με 10 πήγαιναν στον κοιτώνα τους, μια μεγάλη αίθουσα με 20 κρεβάτια στη σειρά για να κοιμηθούν. Πάντα κοιμόταν μέσα στον κοιτώνα και μια αδελφή. Οι κοπέλες το δέχονταν αυτό, διότι αναλογίζονταν τις ευθύνες που επωμίζονταν οι καλόγριες. Τα κορίτσια έφευγαν από την οικογένειά τους σε ηλικία 12 χρόνων. Όφειλαν να τα προσέχουν. Και πράγματι τα πρόσεχαν, τα φρόντιζαν πολύ. Όταν αρρώσταιναν, φώναζαν το γιατρό. Τη νύχτα σηκώνονταν με αγωνία να δουν αν είχαν πυρετό, να τους δώσουν φάρμακα. Η ζεστή αγκαλιά τους ήταν παρηγοριά και βάλασμα σε κάθε παιδικό ή εφηβικό πρόβλημά τους.

Οι κοπέλες αισθάνονταν το χώρο της Σχολής οικείο. Τον αγαπούσαν όπως το σπίτι τους.

«Δεν έχω καμιά άσχημη ανάμνηση, καμιά άσχημη εμπειρία από τις καλόγριες, εξομολογείται μια απόφοιτη. Όσα θυμάμαι γενικά είναι ευχάριστα. Όταν περνάω από το κτίριο της Σχολής, έχω πάντα μια ωραία ανάμνηση. Περνούσαμε καλά. Ανταλλάσσαμε τις απόψεις μας. Βοηθούσε η μια την άλλη, μας εκμυστηρεύεται μια επιτυχημένη επιστήμων, μαθήτρια τότε στη Saint Joseph. Και συμπληρώνει: Πολύ καλές οι αναμνήσεις μου. Ωραία ήτανε. Ήταν ένα περιβάλλον ωραίο, ευχάριστο, φωτισμένο.»

Παιδιά από τη Σάμο και την Αρμενία με τις Καλόγριες στην αυλή της Σχολής

Στη Σχολή του Αγίου Ιωσήφ γενικά υπήρχε μια τάξη, που ετηρείτο κατά τρόπο αυστηρό. Πάντως αν κάποια κοπέλα έκανε κάτι που ξέφευγε από τα πλαίσια της Σχολής δεν την τιμωρούσαν. Της μιλούσαν, συζητούσαν το πρόβλημα, προσπαθώντας να δώσουν λύση από κοινού. Για να φωνάξει μια μαθήτρια η **ma mere**, η Διευθύντρια, θα έπρεπε να έχει συμβεί κάποιο σοβαρό παράπτωμα. Συνήθως τα πειθαρχικά θέματα τα χειριζόταν κάποιο διάστημα η **Soeur Cecile**. Ωστόσο οι περιπτώσεις αυτές ήταν σπάνιες. Στη Σχολή επικρατούσε ευρυθμία, γαλήνη, ησυχία, συνεργασία και ευχάριστη ατμόσφαιρα.

Η διδασκαλία των γαλλικών ήταν πολύτιμη για μια επαρχιακή πόλη τότε. Οι περισσότεροι στο Βαθύ ήξεραν γαλλικά από τις Καλόγριες. Μετά υπήρξε μια εποχή που στη Σάμο δεν μπορούσες να μάθεις γαλλικά. Αυτό φαίνεται και από σημείωμα της τοπικής εφημερίδας Σαμιακόν Βήμα. «*Με την κατάργησιν της Γαλλικής Σχολής εν Σάμω και την εν συνεχεία αναχώρησιν των Καθολικών Καλογραιών, δημιουργείται μέγα κενόν εις ό,τι αφορά την εκμάθησιν της Γαλλικής Γλώσσης*».

Οι γιορτές εορτάζονταν με ξεχωριστό τρόπο στη Σχολή. Ανέβαζαν θεατρικά έργα. Έδιναν παραστάσεις. Μήνες πριν

επικρατούσε μια ευχάριστη αναστάτωση. Πρόβες, γέλια, πειράγματα, αστεία. Μουσική προετοιμασία για τη χορωδία. Μικρά σκετσάκια στη γαλλική γλώσσα. Έπαιζαν πάντα μαθητές της Σχολής. Ένας γενικός αναβρασμός χαρούμενος, που είχε πάντα το επιθυμητό αποτέλεσμα: την ηθική ικανοποίηση των συμμετεχόντων σ' αυτές τις γιορτές καθώς και την τέρψη των θεατών που εκδηλωνόταν με το θερμό τους χειροκρότημα.

Υπήρχε πολύ ωραία και οργανωμένη βιβλιοθήκη. Πολλά παιδιά ήρθαν σε επαφή με το βιβλίο και αγάπησαν το διάβασμα στις Καλόγριες του Αγίου Ιωσήφ. Ρουφούσαν με λαχτάρα τις σελίδες ως το τέλος. Όταν τελείωναν ένα βιβλίο τους έδιναν τα κλειδί της βιβλιοθήκης για να διαλέξουν ό,τι ήθελαν. Ακόμα για διακρίσεις και βραβεία προσέφεραν στους μαθητές και στις μαθήτριες βιβλία σε καλαίσθητες εκδόσεις. Έτσι πλούτιζαν το συναισθηματικό τους κόσμο, αποκτούσαν αισθητική καλλιέργεια, ευαισθητοποιούνταν, ωρίμαζαν σιγά σιγά, διαμορφώνοντας ολοκληρωμένες προσωπικότητες.

Το πνεύμα φιλανθρωπίας και αγάπης ήταν διάχυτο στη Σχολή. Υπήρχε ένα μικρό καμαράκι, δεξιά όπως έμπαινες στη Σχολή. Εκεί έρχονταν φτωχοί και έτρωγαν, όποτε ήθελε ο καθένας. Όποιος ερχόταν και χτυπούσε την πόρτα και ήθελε ένα πιάτο φαγητό, έβρισκε την πρέπουσα φιλοξενία. Αρκετές απόφοιτες θυμούνται την προσέλευση φτωχών και πονεμένων στη Σχολή. Μία αδελφή τους περίμενε πάντα και διακριτικά προσέφερε την παρηγοριά και τη βοήθεια που χρειάζονταν. Όλοι έφευγαν γαληνεμένοι, με αναπτερωμένο το ηθικό, με απαντοχή, με ελπίδα, με χαμόγελο.

Αργότερα οι μαθήτριες έμαθαν και για άλλες φιλανθρωπικές πράξεις που τότε δεν γνώριζαν. Οι καλόγριες βοηθούσανε πολύ κόσμο με εχεμύθεια και διακριτικότητα. Δεν ήθελαν όμως επ' ουδενί να γίνονται γνωστές αυτές οι δραστηριότητές τους. Έλεγαν χαρακτηριστικά: «Αυτά δεν πρέπει να τα γνωρίζουμε ούτε εμείς ο ίδιες».

Η Σχολή Saint Joseph Σάμου έπαψε να λειτουργεί τη Δευτέρα 28 Ιουνίου 1971. Οι αδελφές του Αγίου Ιωσήφ αποχαιρετούν τους Σαμιώτες με μια πολύ εγκάρδια και συγκινητική ανακοίνωση. Οι καλόγριες έφυγαν από το νησί με δάκρυα στα μάτια, βλέποντας από το πλοίο τον τόπο που αγάπησαν τόσο πολύ. Είκοσι έξι χρόνια μετά εξακολουθούν να τον αγαπούν και να ενδιαφέρονται γι' αυτόν. Θυμούνται τις περισσότερες μαθήτριες και ρωτούν:

– Τι κάνει η τάδε από τους Μανωλάτες, από το Κόνγκο, από τον Παγώνδα...; Τι κάνουν η Σάμος, το Κοκκάρι, το Πυθαγόρειο, η Χώρα, οι Σπαθαραίοι, οι Αρβανίτες, ο Μαραθόκαμπος, το Καρλόβασι;

Στα εβδομήντα χρόνια λειτουργίας της, από το 1901 έως το 1971, η Σχολή Saint Joseph συνέβαλε στην άνοδο του πολιτιστικού επιπέδου των κατοίκων της Σάμου. Η πολιτιστική προσφορά της με τη διδασκαλία της Μουσικής, της γαλλικής γλώσσας αλλά και η εκλεπτυσμένη αγωγή που παρείχε ήταν σημαντικά για την πόλη της Σάμου.

Εβδομήντα χρόνια η Σχολή που ίδρυσαν οι καλόγριες του Αγίου Ιωσήφ ήταν συνυφασμένη με τη ζωή των Σαμιωτών. Η σχέση αυτή σφυρηλατήθηκε πιο έντονα στις αντιξοότητες, στις δοκιμασίες, στις δύσκολες στιγμές. Στα Κοπασικά, στα γεγονότα του Μαΐου 1908, με πρωτοβουλία της προϊσταμένης αδελφής Λουίζας Στανισλάς εκατοντάδες Σαμιώτες δέχτηκαν τη ζεστή φιλοξενία και την ασφαλή προστασία της Σχολής όπου κατέφυγαν βρίσκοντας άσυλο.

Παραστατική είναι η διήγηση των αδελφών:

...Τη Δευτέρα 25 Μαΐου (ν.ημ.) στις 8 περίπου το πρωί, καθώς επανερχόμεθα από την πρωινή λειτουργία, ακούσαμε να χτυπά το κουδούνι καθώς τρομερές ομοβροντίες συγκλόνιζαν την πόλη... Παρά τον κίνδυνο η ηγούμενη δεν δίστασε να μεριμνήσει για περίθαλψη τραυματιών. Ήδη το πρωί είχε παράσχει νοσηλεία σε ένα νέο που είχε πέσει μπροστά στην πόρτα μας. Το μεσημέρι ήλθαν να τη ζητήσουν για ένα φτωχό που είχε δεχθεί επτά σφαίρες στα πόδια. Ακολουθούμενη από την αδελφή Μαρία Ιωσηφίνα έσπενσε κοντά στον

τραυματία.

... Είχαμε τοποθετήσει στρώματα στο δάπεδο για τα παιδιά και κάθε μία είχε αναλάβει τον ρόλο της...

... Το βράδυ ανήγγειλαν τον κατάπλου τουρκικών πλοίων. Όλοι οι γείτονες έτρεξαν να μας ζητήσουν άσυλο. Με την απάντησή μας ότι θα δεχθούμε όλους εκείνους που θα έρθουν κοντά μας, περισσότερα από διακόσια άτομα μας εζήτησαν στέγη. Τάξεις, αυλή, παράτσα, σκάλες, διάδρομοι όλα κατελήφθησαν...

... Μοιράσαμε με τους φιλοξενούμενους μας ό,τι διαθέταμε και θεωρούσαμε τους εαυτούς μας ευτυχείς, γιατί κάναμε κάτι για αυτούς...

... Κάθε βράδυ ο μεγαλύτερος αριθμών «προσφύγων» μας συνόδευε στο παρεκκλήσι, που ήταν μικρό, για να μας χωρέσει όλους, και ακολουθούσαν ευλαβικά τις παρακλήσεις μας. Είχαμε μεταφράσει στην ελληνική μερικές παρακλήσεις στην Αγία Παρθένο και τις απήγγελλαν ή τις έψελναν μαζί μας...

Σχετικά είναι τα έγγραφα του Προξένου Γαλλίας στη Σάμο προς τον Γενικό Πρόξενο Σμύρνης.

7 Ιουλίου 1908

Κύριε Γενικέ Πρόξενε,

Έχω την τιμή να σας πληροφορήσω ότι η Σαμιακή Συνέλευση εψήφισεν εν ομοφωνία την αποστολή ευχαριστηρίων εις τας

αδελφός του τάγματος Αγίου Ιωσήφ για την βοήθεια που προσέφεραν στους καταφυγόντες πρόσφυγες κατά την διάρκεια των θλιβερών γεγονότων. Αποστολή της Συνέλευσης εξέφρασε τις ευχαριστίες και τα συγχαρητήρια του Σαμιακού λαού.
J.L. Missir

28 Ιουλίου 1908

Κύριε Γενικέ Πρόξενε

...Η συμπεριφορά της Προϊσταμένης αδελφής Αουίζας Στανισλάς του σχολείου θηλέων ήτο θαυμασία. Όλο το προσωπικό... εθαυμάσθη για την οξύνοια, τη φιλοφροσύνη, το κουράγιο, την υπομονή και συγκέντρωσε τη συμπάθεια, το σέβας και την αναγνώριση πλέον των χιλίων ατόμων που βρήκαν κοντά τους άσυλο. Αψηφώντας τις σφαίρες των επαναστατών και των Τούρκων στρατιωτών που διασταυρώνονταν επάνω από τα κεφάλια τους η Προϊσταμένη και μια νεαρή καλόγρια πήγαιναν σε σπίτια να προσφέρουν υπηρεσίες σε τραυματίες...
J.L. Missir

Το 1922 οι Αδελφές του Αγίου Ιωσήφ περιέθαλψαν **παιδιά Αρμενίων προσφύγων**, που βρήκαν θαλπωρή, αγάπη, φροντίδα. Οι αδελφές μερίμνησαν για την επαγγελματική τους αποκατάσταση.

Η Σχολή **Saint Joseph** ήταν στολίδι για τη Σάμο. Όσοι φοίτησαν σ' αυτή έμαθαν ένα σωστό τρόπο ζωής. Πέρα από τις αρχές της οικογένειας και του Σχολείου τα πιο σημαντικά τα πήραν από τις Καλόγριες. Ήταν σε μια ηλικία που πλάθονταν και χάραξαν σωστές

κατευθύνσεις. Έμαθαν να σέβονται τον άλλο. «Εδώ είναι τα δικά μου όρια, από εκεί και πέρα αρχίζουν του άλλου». Ζούσαν με άλλους, μάθαιναν να βοηθούν, να υποχωρούν, να συνεργάζονται. Το ότι οι Καλόγριες του Αγίου Ιωσήφ έφτιαξαν ανθρώπους σωστούς είναι πολύ σημαντικό για την πόλη και την κοινωνία της Σάμου.

Ήταν πλήγμα το ότι το 1971 έπαψε να λειτουργεί η Σχολή. Στα βήματα του χρόνου, στην εξέλιξη αυτής της πόλης, σταμάτησαν να λειτουργούν και να προσφέρουν έργο κάποιοι πνευματικοί φάροι. Η απουσία τους είναι αισθητή και η έλλειψή τους εμφανής. Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας τους έκαναν τη ζωή της Σάμου πιο ωραία, πιο τρυφερή, πιο ποιοτική.

Στην αλλοτριωμένη εποχή μας καθίσταται περισσότερο από κάθε άλλη φορά επιτακτική η ανάγκη τουλάχιστον να ανακαλέσουμε στη μνήμη μας τους χώρους της Σάμου, όπου καλλιεργήθηκαν εύπλαστες ψυχές και σφυρηλατήθηκαν ανώτερα συναισθήματα.

Σαν σε όνειρο περνούν από μπροστά μας μορφές που σημάδεψαν τη ζωή πολλών παιδιών της Σάμου. «Οι γυναίκες με τα μαύρα», οι γυναίκες με το χαμόγελο, την αγάπη, οι αδελφές του Αγίου Ιωσήφ: Λουίζα Στανισλάς, Ζαν Κατρίν, Μαρί Τερέζ, Μαρί Μισσίρ, Μαρί Στεφάν, Αλμπέρ, Μαρία Ιωσηφίνα, Εμόν, Κατρίν. Αξέχαστη μορφή παραμένει για μαθήτριες της Σχολής, η αδελφή Μαρί Ζενεβιέβ Ματοσιάν. Για κάποια χρόνια ήταν η ψυχή της σχολής. Το πάθος της για τη ζωγραφική το μετέδιδε και στις μαθήτριάς της. Το πόσο καλή δασκάλα ήταν το αποδεικνύουν οι θαυμάσιοι πίνακες που φιλοτέχνησαν μαθήτριες της Μαρί Ζενεβιέβ, όπως η κυρία Άνθη Πλουμά-Σταυρινού. Η Μαρί Ζενεβιέβ περιέθαλψε με στοργή πρόσφυγες Αρμενοπούλες, φρόντισε για την επαγγελματική τους αποκατάσταση και την οικογενειακή τους ευτυχία. Άλλες καλόγριες, που άφησαν ανεξίτηλα ίχνη στις ψυχές των παιδιών, ήταν οι αδελφές Σεσίλ, Ζοζεφίν, Ζαν Κατρίν, Αντρέ Κατρίν.

Το πόσο αγαπητές ήταν στην κοινωνία της Σάμου αποδεικνύεται από το εξής γεγονός. Όταν το 1922 πέθανε η αδελφή Μαρία Βερνάρδου, την έκλαψαν οι άλλες καλόγριες, οι μαθήτριες της Σχολής και την τίμησε με τον προσήκοντα σεβασμό ολόκληρη η Σάμος. Αυτό φαίνεται από το αγγελτήριο θανάτου της και από τη νεκρολογία της που δημοσιεύθηκαν σε εφημερίδα της εποχής.

Η Ηγουμένη τής ενταύθα Σχολής του Αγ. Ιωσήφ και τό προσωπικόν τής Σχολής έχουσι τήν τιμήν νά φέρωσιν εις γνώσιν σας τήν οδυνηράν άπόλειαν, τήν οποίαν ήσθάνθησαν εις τό πρόσωπον

τής Soeur Marie Bernard αποθανούσης τήν 6/19 Δεκεμβρίου εις τό 47ον έτος τής ηλικίας της. Προσεύχεσθε δι' αυτήν. Βαθύ Σάμου 9/22 Δεκεμβρίου 1922 Νεκρολογία

Μερικές μαθήτριες από τις εκατοντάδες που φοίτησαν στη Σχολή ήταν: Πιπίνα και Φιφή Επτακοίλη, Ελένη και Ευρύκλεια Καραμανή, Ασπασία και Ελπίδα Κουμιώτη, Μαρία Φραντζή-Κηλάδη, Μαρία Χα-στά-Νικολαΐδου, Ελένη Χαστά-Λαχανά, Αλεξάνδρα Χαστά, Άνθη Πλουμά-Σταυρινού, Αγγέλα Καραγιάννη-Σταυρινού, Φιλίτσα Θεοχάρη, Πιπίτσα Στεφάνου, Κατίνα Καραγιάννη-Θέμελη, Φρόσω Γαρουφαλή-Σαράντου, Ροδόπη Σίδερη-Σειρλή, Ασμίκ Μπασματζιάν, Μαρία Θαλασσινού, Αγάπη Θεοδώρου, Ιωάννα και Άρτεμη Ασλάνη, Στέλλα Κιράνη, οι αδελφές Σαγωνά, Μαρία και Φωτεινή Τράκα, Ελένη Γερογιαννάκη, Δέσπω Παπάζογλου, Μαρίτσα Παπαδιαμαντή από το Κοκκάρι, Ελένη Ανδρεάδου, Ισαβέλλα Καρύδα, Ουρανία Μιχαλιάδου, Αθηνά Ποθητού, Μελαχρινή Παπαγεωργίου, Χριστίνα Σκουμπερδή, Ηρώ Σεϊρλή, Λούλα Ανδρεάδη (οι πέντε τελευταίες από το Καρλόβασι) και άλλες. Επίσης φοίτησαν στη Σχολή κορίτσια από τις οικογένειες Ανεζίνη, Ιωαννίδη, Καραθανάση, Ηλιάδου, Σούτου, Νέγρη, Καριώτογλου κ.ά.

Είναι αδύνατο να αναφέρει κανείς όλα τα ονόματα. Παραθέτουμε μερικά ακόμα ονόματα μαθητριών της Σχολής: Μάνη Ντότσια, Αγγέλα Κυπραίου από το Κοκκάρι, Έφη Πλασταργιά-Ζημάλη από το Πυθαγόρειο, Σταματία Μαλαγάρη, Μαρία Στάμου-Καρύδα, Μορφούλα Χατζη-μανώλη-Καραβασίλη, Ισμήνη Φωτίου, Κατίνα Πλασταργιά-Βασίλαινα, Στέλλα Βαρδίκου-Βουδούρη, Μάρθα Καλή-Καπνουλά, Στέλια Λαγασπή, Θέκλη Κωνσταντάκη-Αλεξίου, Ουρανία Καραθανάση, Μαρουδιώ Κεντούρη και άλλες. Οι μαθήτριες της Σχολής στα νεότερα χρόνια θυμούνται πάντα με σεβασμό και εκτίμηση μια κυρία, η οποία υπηρέτησε με ευσυνειδησία στη Σχολή, δίδασκε γαλλικά και προσέφερε πολλά και για την πνευματική κατάρτιση των μαθητριών. Πρόκειται για την κυρία **Νίτσα Αγγελίδου-Σταματίου**.

Από όλα όσα αναφέραμε σχετικά με τις δραστηριότητες που ανέπτυξε η Σχολή, νομίζουμε ότι φάνηκε πόσο αυτή συνέβαλε στην αναβάθμιση του κοινωνικού και πολιτιστικού προσώπου της Σάμου.

Στα εβδομήντα χρόνια λειτουργίας της η Γαλλική Σχολή αναβάθμισε τη Σάμο και συνετέλεσε σημαντικά στη δημιουργία πολλών προσωπικοτήτων, που σήμερα διαπρέπουν με την προσφορά

και το έργο τους και που πάντα αναπολούν με αγάπη τα χρόνια της πρώτης τους νιότης στη Γαλλική Σχολή Saint Joseph της Σάμου.

Ευχαριστούμε θερμότατα την κυρία Άνθη Πλουμά-Σταυρινού, την κυρία Νίτσα Αγγελίδου-Σταματίου, την κυρία Μάρθα Καλή-Καπνουλά και τη δεσποινίδα Στέλια Λαγαστή. Χωρίς την πολύτιμη βοήθειά τους δεν θα ήταν δυνατό να φωτιστούν αρκετές πλευρές του πολύπτυχου έργου των Καλογραιών του Αγίου Ιωσήφ στη Σάμο.

Πηγή <http://www.isamos.gr>